

دیوان و

حافظہ و مخطوطہ بامنی

www.ketab-e-khanan.com

حافظت - شمس الدین سعد

- ۷۹۱ -  
(تهران)

دیران خواجه شمس الدین سعد حافظ شیرازی با نالهه اساس سنه فتن و قزوین ... / [ابن ده  
نویس جشنیه صداقت نژاد خط آلبی سپیده، - تهران پندت، ۱۳۸۴م.  
ص ۵۲۶ ص ۰، چدور].

ISBN 978-964-6655-10-2

نهرستویس بر اساس اطلاعات نیها، تهران دیگر و بوتان حافظه با نالهه با مس  
۱، شعر مارس - تول ۸ ق ۲، حافظ. شمس الدین  
سعد - ۷۹۱ - ... غالکبری، الص، فتن ناسم، ۱۲۲۱، ۱۲۲۷، مصحح، ب قزوین سعد  
۱۲۲۸، مصحح. بع صداقت نژاد جشنیه ، ۱۲۲۶، مقدمه نویس، ... صوفی ده خوان دیران حافظه ۱

۸۸۱/۲۹

۱۱۸۵

۱۲۸۱

P 1 R

ق ۱:  
کتابخانه  
دانشگاه  
علم و تحقیق

۸۸۱/۲۹

## دیوان کامل حافظ با فالنامه شید صداقت نژاد

انتشارات  
به کوشش

خط

شمارگان

نوبت چاپ

فیلم و زینک

چاپ

بلیه سپیده

۱۰۰۰ نسخه

۱۳۹۳ چهارم

لیتوگرافی البرز

چاپ

شابک ۲-۹۷۸-۹۶۴-۶۶۵۵-۱۰-۲

حق چاپ محفوظ

آدرس: تهران - خیابان فروردی - کوچه یهشت آنیه

تلفن: ۰۵۴۲-۶۶۴۸۶۵۸۳

۷۵۰۰ تومان

# مقدمه‌ای بر فال حافظ - یک تحقیق لو و خواندنی

به نالمیدی از این در درو، بزن فالی ...  
لسان الغیب: خواجه حافظ شیرازی  
نهی با رند غلبدار، پنجه پرده اسراری

اعتقاد به اعجاز و قدرت‌های ماوراء طبیعت در کیفیات روحی و دخیل دشمنی باشد. اگرچه گروهی معتقدند طبیعت، ماوراء تبارد و همه اجسام و اتفاقات طبیعت مستند و نه خارج از آن.

هیبتوریم و خواب معمتومن و اعجاز قادرت بشری برای شفای بیماران استفاده می‌کنند تا حدودی اعجاز یاورگردانی تراز زمان‌های گذشته شده است و با پیشرفت علم در آینده چه می‌اعجز هم در شمار بدیهیات به حساب آید.

اصول این نیرو، قدرت در تصرف و تسلط روحی است، جسم و روح به یکدیگر بستگی کامل دارند، با تسلط بر روح و تلقین روحی می‌توان جسم را تحت تأثیر قرار داد و درمان نمود و همچنین بالعکس، زیرا روح و جسم مکمل یکدیگر هستند و نه دو من جدا از هم که قابل تذکیک باشند.

بخاری که با ایمان و اعتقاد در یکن از بقاء متبرکه متحصل می شود و شفای خود  
از زید خاموش که یکن از اولیاء الله در آن آرمیده است می خواهد و به سبب  
تلقی رحمت روحی و یا قدرت ایمان خود مبالغه می شود و این کوچکترین نایده  
اعته ساده ترین دلیل بر وجود نیروهای خارق العاده اولیاء... و  
عائمه آنها در سیاست است.

درک در این لایل حتی های طولانی و اطلاعات کافی است،  
اما به دلیل اسوبیل کلام میریم این مطلب را به طور اختصار برگزار  
کنیم و علاقمندان به خود می توانند به کتاب هاییں که در این مورد  
نوشته شده است، مراجعه کنند.

اما استدلال دیگری که علم را مسائل روحی و غریبه می‌کنند و مقبول عامه و انکارنا پذیر می‌باشد، دلایل حسن (آن) بود و موقوف است. مثلاً وقتی شما به چشم خود می‌بینید یک آنکه از آنها مقدس یا یک مرتد ارض عمل خارق العاده انجام داده است نمی‌توانید آن را باز جذب چشم خود آن عمل غیرممکن - یا به نظر شما باورنکردنی - را دیده و رفعت کرد. عده از علماء معتبر و محترم تأیید می‌کنند: دیده‌اند روح در عجیس حاضر شده و در عده‌ای با او مذاکره و سؤال و جواب کرده‌اند، ناچار به وجود روح باید اشاره کرد. در بحث حافظ و حقیقت تأثیر اشعار او در تقالیل یک چنین دلایلی برخواسته.

تاریخ‌ها و یادداشت‌ها و نوشه‌های اشخاص معتبر ذکر شده است، که من اکنون چند نکته از آنها را شرح می‌دهم.

تا این لحظه سخنان استاد به قدری پیچیده و دور از عقل و قبول بود که ما به رضم آذان به داشت وی با بهت و دیر باوری به آنها گوش می‌دادیم. اما وقتی که استاد گفت: «مثال‌های خود را از میان دلایل قطعی و مشهود و تاریخی بیان می‌کند»، من هیجانی اضطراب آلود در قلب خود احساس کردم و این بار با تمام هوش و حواس سرا یابا گوش نمی‌گفت: «سلطین صنوی به دلایل سیاسی و مقاومت در برایسر دولت مقتدر می‌افکر». ترویج ذهب شیعه و نگهبانی آن فعالیت و جدیتی خستگی تا پذیر داشتند و سبب شیوه رنگ و بوی عرفان آمیخته و وسیله حفظ قدرت خود قرار داده.

آن سال می‌گذرید مراد و مرشد داشته و صاحب فرقه و بساط بوده‌اند، اما بعض از ملات‌ها امارت‌های کوچک مردوار و زمان با سلاح کفر و ایمان مجهز و دین را وسیله ارتقاء فرار می‌نمایند. در اتفاق این سلطین و در کنار علمای راستین وجود داشته‌اند.

یکی از این ملات‌ها شنید که این بحث را تأثیرده از ملات‌ایان کم‌سواد و پر ادعای زمان خود به شمار می‌رفت.

ملامگی طوری در مذهب شیعه نظام بختگی می‌کرد که حتی مسلمانان غیرشیعه را مهدور الدم می‌دانست و حال آنکه این مذهب از سلطان اسلام را و کردار انسه معمصوین (ع) فرسنگ‌ها به دور بود.

این مرد دو عین حال به قدری حسود بود که نمی‌توانست سلطان اسلام را مقرب‌تر از خویش بداند و نمی‌خواست بپذیرد که حادث روزین شیعه ای را شدت نهیں ورد کرده است.

چنانچه اگر از یک مرد، مم به نیکی باد می‌شد، در حالی که او دیگر مرد نباوج

نداشت که در مقابل ملامگش عرض اندام کند، وی نسبت به او حادث می‌کرد و هزار و یک شخص دیگر به او نسبت می‌داد تا برتری خود را اثبات و کس سوادی و بنایماني خود را مخفی کند. با یک چنین خصایص، ملامگش در رکاب شاه اسماعیل صفوی سفری به شیراز رفت تا در اثر نزدیکی با مرشد کامل مقرب الحضور بماند.

سلطان صفوی به محض ورود، برای آنکه احترامی به افکار عمومی گذاشت، ازت قبر خواجه حافظ شیرازی رفت و بیش از معمول، حافظ را به خاطر اینکه لش غیب بود و قرآن را از حفظ من داشت و به همین جهت هم حافظ تخلص نموده معروف شد. است مورد تکریم و تحسین قرار داد.

ملامگش بدهی، حساس رشک و سادت تمام آن شب را تا صبح دیده فرو نیست و شاه ای این اتفاق را بخ نموده و روز بعد به وسیله ایادی خود این زمزمه را آغاز کرده حافظ در آن اهل را در پیش از خود را بوده و احترام به ریاکاران متفق گنایه است! سلطان صفوی به این این اتفاق ناراضی شده، مجلس ترتیب داد تا حق از باطل تمیز داده شود؛ زیرا این عنتقادی بود و ۲۰۰۰ داشت و او را شیعه واقعی می‌دانست. در آن مجلس ملامگش با تغییر و تفسیر بعضی از الشعار حافظ

ثبت کرده که حافظ به آن علی اراده شته بلکه با آنها دشمن نیز بوده است!

به دنبال این سخنوری، به ملامگش اینکه تا متوجه است باید شان را پخت، پیشنهاد کرد: یک سلطان شیعه و مروج شیعیت شیعیت اجازه مدد که ملیره یک چنین مردی که در بعضی از الشعارش به قتل خود رسیده است، زیارتگاه مردم شیعه باشد و مردم بازیارت آن مزار به گمراهن این امر را می‌دانند و می‌دانند که مرشد کامل این زیارتگاه را خراب کنید و فرمان یدهد که در این زیارتگاه شرفه که داشتند تا خوراک اسبان شود! او آنقدر در این پیشنهاد سماحت کرده سلطان وی آن جدی گرفته و تصمیم گرفت که به ویرانی مقبره حافظ - که به همان شیوه ساخته شده بود - اقدام کند.

آنها بین که از طرفداران حافظ بودند، از آین پیشنهاد سخت در خشم و نفرت فریاده بودند؛ به سلطان هرسخ کردند؛ لااقل در این پاره سؤال هم از خود حافظ یکنید، بلکه حرفی در دفاع از خود داشته باشد. شاه اسماعیل با عده‌ای از علماء به مقبره حافظ و کتاب خطی خواجه شیراز را برداشت و یا رهایت تشریفات نهاد، کتاب را باز کرد.

ادشاه صفوی به محضر آن که چشمش به غزل حافظ انتقام چنان بس اراده و حوصل دید که دیدگانش روزی همان بیت اول خیره و مبهوت ماند و این سکوت از طویل شد که تضاد دچار نگرانی شدند. عاقبت شاه اسماعیل پس از آنکه زیر لب آورد، ای به، ای لسان‌النیب (حافظ) تارکرد با صداییں بلند، این غزل حافظ را بخواهیم کرد:

جهش در فرشت ابرم یعنی غلام شاههم و سوکنند من خورم  
بن اختیار نداشتم از این حاضرین برآمد و شاه اسماعیل گفت: حافظ به  
صادقت با ما پیش نمی‌گردند، این دستور را دیگر شایسته نیست که نسبت به او  
بدین پاییم.

ملا مگس که حاضر بود، این حکم را می‌داند: این بود، به قدری مغلظه کرد و آسمان و ریسمان بافت که شاه اسماعیل را مجدهای را در دید انداخت و حتی برای این که ثابت کنند این غزل بر حسب اتفاق آمده و روح حافظ، یا اثرات مذهبی و خارق العاده‌ای در قال حافظ وجود ندارد گفت: اگر من خواهید ثابتیست بپریدم و ببار دیگر هم کمی بلندتر بیان کرده و گفت: ای خواجه حافظ شیرازی اگر ملامت این اظهارات را صادق نیست و مفترض است، به صراحت تکلیف ما را با وی روشن کن. همه اشاره‌نفس‌ها را در سیمه حبس کرده و با گوش و چشم باز متوجه سلطان بوسیله ای اسماعیل با خواندن فاتحه مجدد، کتاب را باز کرد و به مجردی که چشمش به غزل

نازه افتاده خفتاً به تهقهه خندید و لحظه‌ای بعد که تهقهه‌اش پایان یافت چهره درهم  
کشید و گفت: بر منکرش لست، گوش کن ملامگس بین حافظ چه می‌گوید و بعد با  
سدایی رسابه خواندن مطلع غزل حافظ پرداخت:

ای مگس عرصه سبیرخ نه جولانگه توست

عرض خود می‌بری و زحمت ما می‌داری

آیا باز هم حرفی داری؟ ملامگس شرمده و منعمل و خشمگین از مجلس بیرون  
لت و شاه اسماعیل دستور داد در تمیز و نزین مقبره اللadam نمایند.

### بوله حافظه گشته پادشاه را پیدا می‌کند

در یکی از طبقه فیضیه، مولانا محمد دارابی ثبت شده است: روزی شاه تهماسب  
امراً را روی یکی از این اعیان احتیت با انگشت‌تری گرانبهای خود بازی می‌کرده و گاهی آن را از  
احنت خارج می‌پرسد و آن را در این احنت خود می‌کرد.

گفت: ای حضرت! از مردم ما مهم بود که شاه تهماسب صفوی در پایان مذاکرات،  
خفتاً متوجه اشتیاری شد و در این احنت نیست. رجال و خلامان سرتاسر  
شیخستان و اطراف مستانه این احنت را سرددند اما اثری از انگشت‌تر نیافتد. شاه  
تهماسب به دلیل علاقه‌ای که به این اشتیار داشت به شدت ناراحت شد. اتفاقاً کتاب  
حافظ در دسترس شاه تهماسب بود، آن را برداشت و مطالعه نمایت کرده و سپس با  
خواندن فاتحه‌ای کتاب را باز کرده و از خیل آمد:  
دلی که غیب‌نمایست و جام جم دارد

دلی که غیب‌نمایست و جام جم دارد؟

شاه تهماسب بی‌اختیار تحت تأثیر این صراحت و این احنت و جام جم داده کف  
دست بر زانوی خود کوفته چند بار از روی شوق از جا حرمت کرده، بلکه این احنت،  
انگشت‌تری که در چین تباشد او گیر کرده بود بیرون چست. مرشد کامیابی که در این حال  
حافظ چنان می‌بیند که تا چند لحظه سکوت محترمانه‌ای بین انسان و امیر

بود. عاقبت شاه تهماسب لب به سخن گشوده و گفت: همگی فانحه‌ای بر روان شریف و مقدس حافظ بخوانید و خیراتی بدهید.

آنها که من گویند: حافظ با تسلطی که بر اوضاع و احوال مردم داشته غزلیات خود را طوری سروه است که در هر حال مردم را خوش آیند پاشد، به ما بگویند آیا مان مفقود شدن انگشتی شاه تهماسب و غزل حافظ که آشکارا و با احترام مقام شامخ کامل و تعارفی جنان نفر و دلکش صحبت از پیدا شدن انگشتی من گند و نوید ن ده. این گم شدن بیش از یک دم و یک قدم نیست و به زودی پیدا می‌شود، جزء فرمایی سوم، ارعاب و احوال ماست و یا دلالت بر مقام معنوی لسان‌النیب دارد که یا... دله روا، یا... ن کریم را از حفظ من خوانده است؟ و یا آنجا که به صراحت خس را در برنام و نشان تحقیر من گند که دیگر راز و رمزی در کارتیست.

### حافظ سلطان، آنقدر به خود را هدایت من گند

کشمکش بین شانس و صفوه است... چه فبر مستقیم، اهم از آن که ظاهر اصلحی میان دو سردار برقرار نباشد... بود. شام دوران صفویه ادامه داشت. در زمان شاه عباس دوم آنقدر از این دوران در قدرت صفویه نمودار شده بود، بار دیگر آذربایجان مورد تاخت و تاز قرار گرفت و عملیاً از زیر سلطه پایتخت ایران خارج شد و این وهنسی بزرگ برای ایران و ایران بود.

شاه عباس دوم دو لشگرکشی تردید داشت. زیرا این دفعه از شاهزادهای نیز بیش شگرف به میدان آمد و همه دشمنان دیرینه بدکیته را داشتند و اینها با خود همراه و هم‌دانستان ساخته بودند. عاقبت کسانی که نمی‌توانستند این نظر را در مقابل داشتند موفق نشدند که شاه عباس دوم را حصم به تردید نمایند. محاوشنده به حافظ متول شده و به هر صورت رفع تردید کند... زیرا از عقیده او به حادثه خود بودند. شاه عباس دوم شخصاً و با انجام تشریفاتی خاص (که هیارت ازو... من و ظاهر شدن بود) در مجلس که از سران و بزرگان تشکیل شده بود، نیت عزیمت

آذربایجان را با صدای بلند ادا کرد و با سرانگشت اوراق کتاب را از هم گشود و هنوز چشمش به صفحه کتاب بود که از روی شرق پانگ زد قورآ آماده حرکت شوید، ما در این نبرد پیروز من شویم. زیرا این طزل به صراحة وی را به پیروزی نوبید من داد: عراق و فارس گرفتی به شعر خود حافظ

بیبا که نوبت بیفداد و وقت تبریز است

نمی‌دانم این صراحة را که صحبت از تسبیح تبریز من کند چگونه تعبیر من کنید؟ از هم باور ندارید، بداید که شاه عباس دوم به متابعت از پیشگویی حافظ به طبع آذربایجان روی آورد و با آن که پیش‌چری هشمانی از هر جهت بر نیروی پراکنده فیرمه نتفوق و برتری داشتند، عاقبت الامر کار نبرد به پیروزی شاه عباس دوم تمام آنان شکست خورده و گرفتند.

### آخر شاه هم فال من گیرد

همه کسانی که با این سرور ای ارند می‌شنیدند که نادرشاه صرفاً مردی جنگجو و حرام بود و جزو سپاه شهودی از این انسان توجه نداشت، ته ذوق شعر داشت و نه اهل ادبیات بود و نه داشت از این انسان و حوصله به خرج من داد. اما با این وصف نسبت به حافظ ارادت من ورزیدم و وقتی که در شاه از بود و هنوز تا سلطنت ایران فرسنگ‌ها فاصله داشت، به متابعت از عرف بر سر از رار حافظ رفت و تلقائی زد. خوشبختانه نزدیکان او شنیدند که همان ریث که نتفق شد پیشگویی کیستم و چه سزد که از همه دلیران ستانی باج چهارمین بودم. بعد جون تاج

### فتحعلی شاه مرید حافظ

فتحعلی شاه نسبت به حافظ به قدری ارادت من ورزید که در تهران از این ای ارند با غزلیات حافظ مشورت من کرد و از اشعار نفر او الهام گرفته، تصمیم اتخاذ

آن عمل می‌کرد.

خود او نقل کرده و من گوید: هنگامی که آقا سعید خان از فتح آذربایجان باز می‌گشت لطفعلی خان زند وقت را مفتتم شمرد و ناگهان به شیراز حمله برد و ادگانهای آن حدود را که از سوی عموم آقا سعید خان مأمور تعقیب و دستگیری لطفعلی خان بودند تار و مار کرد. آقا سعید خان به من، که در اصفهان بودم، دستور داد تا شتایان به کمک کلانتر شیراز، سپاه ابراهیم خان کلانتر بستایم و من در آن زمان به آمادگی تبره بالطفعلی خان زند را که در اوج آمادگی رزمی به سر من برد، اشم. لطفعلی خان با این پیروزی غیرمنتظره که به دست آورده بود نیرومند شد. همین دفعه برخلاف او مقابله او بروم شکست خورد و شرمگین خواهم شد. از هم نسیم نسبت برخلاف دستور آقا سعید خان رفتار کنم، آخر الامر به حافظ متوجه شدم. این غزل

سحر یا معجزه بعلو مبل خان دار

سامری است که دست از بد بیضا بپرد  
مسوند به قدری هر بود که دید بود، بدون تأمل حرکت کردم و  
پیروزی من در این سفر چنگی داشتم و در راه به شمار من آمد.  
بعد از این نکته‌ها که استاد شرح داد، عصی را بین گرفت که راجع به فلسفه و  
منظق روح و تصرفات روحی است و برای خوانندگان عزیز که دآور است. تنها این  
نکته در خور ذکر است که استاد گفت: از جمله نیازات حیات و عالم انسانی اثر تفاف  
این است که غزلیات خواجه با مضامین قرآنی بسیار تزدهر کنند و از قاعده الفاظ  
نظر به آیات ربیانی داشته که اینکه خود او من فرماید:  
ذ حافظان جهان کس چو بنده جمع نکرد

### لطایف حکماء با کتاب قرآن

یقین دارم شما خواننده عزیز در پایان این تفاف درودی بر روان باک حافظه  
خواهید شد و از خواندن دیوان غزلیات پر متن و نظر او درین نخواهید کرد.

جدول فعال

TFA	TFF	TFF	TFA	TFF	TFF	TAA	TAT	TAT
FFF	TFA	FFF	TFF	TFA	TFF	TAA	TAT	TAT
TFA	TFA	TFO	FFF	TFO	TFF	TO	TVA	TAF
T-T	FFF	TFF	FF	FF	TFF	TFO	TV-	TFT
FFF	T-T	FFF	FFF	TAA	FFF	TVI	TFF	TVF
TAT	TFA	T-T	TFF	TFF	TIA	TFA	TAT	TAT
FFF	TAT	FFF	F-O	FFF	TFO	TIV	FFF	TV-
T-V	FFF	TAO	FFF	F-F	TFO	TF-	TFF	TAT
TAF	T-A	TFA	TAF	FFF	F-V	TFO	TIO	FO-
...	IAV	F-Q	FFF	TAA	FFF	T-A	FFF	AA
AF	I-I	AAA	II-	FFF	TAV	EE	FFF	VVV
FF	AF	I-Y	IAI	III	TTA	TA-	FFF	FFF
F9	FV	AO	I-T	II-	TAT	FFF	FFF	FFF
TT	O-	FA	AF	I-	II	TIV	TO	II
IO	FT	OI	F9	AV	O	IV	IT	TO
FFF	TF	TT	OT	...	1-P	TF-	TIO	TAT
FFF	TF	TF	OT	...	1-P	TF-	TIO	TAT
FFF	FFF	IV	...	...	A9	1-V	TF-	TF-
FFF	FFF	IV	...	...	A9	1-V	TF-	TF-

پس از نیت چشمها را بسته و توک انگشت خود را بر روی یک شانس